

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ
TÜRKMER

2025 / Kasım Ayı Türk Dünyası Gündemi

 turkmer.sakarya.edu.tr

Türk Devletleri Teşkilatı - Azerbaycan - Kazakistan - Özbekistan -
Kırgızistan - KKTC - Macaristan - Türkmenistan

Azerbaycan Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Zafer Günü Kutlandı

8 Kasım'da Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Zafer Günü kutlandı.

Kutlamalara Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in yanı sıra Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Pakistan Başbakanı Muhammed Şahbaz Şerif katıldı.

Zafer Günü: II.Karabağ Savaşı'nın kazanılması ve Şuşa'nın kurtarılmasına ithafen ilan edilmiştir.

Aliyev Türkiye'ye Taziye Mesajı Gönderdi

Azerbaycan'dan havalanan Türk askerî kargo uçağının Gürcistan sınırında düşmesi sonucu 6 askerın kaybı zerine 11 Kasım'da Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, mevkidaşı Recep Tayyip Erdoğan'a taziye dileklerini sunarak dayanışma mesajı iletti.

Mesajın ardından süreçle ilgili takipte kalacaklarını belirten Aliyev, Türkiye'nin yanında olduklarını belirtti.

Azerbaycan Büyükelçiliği Rusya Saldırısında Hasar Gördü

14 Kasım'da Rusya'nın Kiyiv'e düzenlediği saldırıda Azerbaycan'ın Kiyiv Büyükelçiliği'nin hasar alması sonucu; Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelenskiy, saldırıyla bağlantılı olarak Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile görüştü

Görüşme sonucunda Azerbaycan saldırının kabul edilemez olduğunu belirterek, Rusya'ya nota verdi.

Aliyev: Zengezur Koridoru'nun Azerbaycan kısının inşası tamamlanmak üzere

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev 16 Kasım'da yaptığı açıklamada, Orta Koridor'un geliştirilmesinin Azerbaycan ve Orta Asya ülkeleri için stratejik öneme sahip olduğunu belirterek "Zengezur Koridoru'nun Azerbaycan topraklarındaki kısının inşası tamamlanmak üzeredir. İlk etapta 15 milyon ton yük taşıma kapasitesine sahip olacak bu hat, Orta Koridor'un ana arteri olacak" dedi.

Milli Diriliş Günü Kutlandı

17 Kasım'da Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Milli Diriliş Günü Cumhurbaşkanı Aliyev'in katılımıyla kutlandı.

17 Kasım 1988'de, Sovyetler Birliği'nin Karabağ konusundaki tutumuna ve Ermenistan'ın toprak iddialarına tepki olarak Bakü'deki Azatlık Meydanı'nda yüz binlerce insanın katıldığı mitingler başlamıştır.

Bu tarih, Azerbaycan halkının Sovyet yönetimine karşı ilk toplu başkaldırısı ve milli uyanışının başlangıcı kabul edilmektedir. 1992 yılında ise resmi bayram ilan edilmiştir.

Milli Diriliş Günü'nün Başlangıcına Sebep Olan İlk Miting, 1988

Kazakistan Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Kazakistan Tahıl Hasadında Rekor Kırdı

Kazakistan Tarım Bakanı Aidarbek Saparov'un 4 Kasım'da yaptığı açıklamaya göre; 2025'te 27 milyon tonun üzerinde tahıl hasadıyla rekor kırıldı. Buğday üretimi 20 milyon tonu aşarken, bu rakam 2024'e göre yarım milyon ton artış gösterdi. İhracat ise geçen yıla göre %21 arttı. İhracat pazarları arasında Avrupa, Orta ve Güneydoğu Asya, Kuzey Afrika ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) yer aldı.

Her yıl ortalama 8–10 milyon ton tahıl ihraç eden Kazakistan, şu an dünyanın en büyük 10. tahıl tedarikçisi konumunda arasında yer alıyor.

Kazakistan ve ABD Arasında Kritik Mineraller İş Birliği

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev 6 Kasım'da Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Devlet Başkanı Donald Trump'ın ev sahipliğinde düzenlenen "C5+1" formatındaki Orta Asya-ABD Zirvesi'ne katılmak üzere ABD'nin başkenti Washington'a gitti.

Tokayev iki ülke arasındaki çok yönlü iş birliğini geliştirmek için hazır olduklarını belirtti. Görüşme sonucunda ise Kazakistan ve ABD arasında kritik mineraller alanında iş birliğine yönelik bir mutabakat zaptı imzalandı.

Kazakistan ve Kırgızistan Arasındaki Ticaret Hacmi Artıyor

13 Kasım'da, Kazakistan Başbakanı Olzhas Bektenov ile Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı Adylbek Kasımaliev'in eş başkanlığında, Astana'da Kazak-Kırgız Hükümetlerarası Konseyi'nin 13. toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda, iki ülke arasındaki ikili ticaret hacminin 2030 yılına kadar yıllık 3 milyar dolara çıkarılması yönündeki kararlılık vurgulandı.

Kasımaliev, 2025 yılının ilk dokuz ayında ikili ticaret hacminin 1,7 milyar dolara ulaştığını, bu rakamın 2024'ün aynı dönemine göre yüzde 15 artış gösterdiğini belirterek, son dönemde kaydedilen ilerlemeye dikkat çekti.

Kazakistan ve Ermenistan Stratejik Ortaklık Anlaşması İmzalandı

21 Kasım tarihinde Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev ve Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan başkent Astana'da resmi temaslarda bulundu. İki ülke arasında ikili ilişkileri stratejik ortaklık seviyesine yükselten "Ortak Bildiri" imzalandı. Ziyaret kapsamında, iki hükümet arasındaki gizli bilgilerin korunması, diplomatik misyonlar için karşılıklı arazi tahsisi ve 2026–2030 yıllarını kapsayan ticaret-ekonomik iş birliği yol haritası başta olmak üzere toplam 15 anlaşma yapıldı.

Ayrıca Cumhurbaşkanı Tokayev, Ermenistan Başbakanı Paşinyan'a ikili ve bölgesel ilişkilere katkılarından dolayı Kazakistan'ın en yüksek devlet nişanı "Altın Kırın"ı (Altın Kartal) takdim etti.

Astana'da Bir Caddeye Ermeni Alfabetinin Kurucusu Mesrop Maştots'un Adı Verildi

21 Kasım'da Kazakistan Cumhurbaşkanı Tokayev ile Ermenistan Başbakanı Paşinyan'ın Astana'da gerçekleştirdiği görüşme kapsamında, başkentte bulunan bir caddeye törenle; filozof, dilbilimci ve Ermeni alfabesinin yaratıcısı Mesrop Maştots'un adı verildi. Bu karar, ilk kez Tokayev'in Nisan 2024'te Erivan'a yaptığı resmi ziyaret sırasında duyurulmuştu.

Kazakistan Kùltür ve Enformasyon Bakanı, törende gerçekleştirdiği konuşmasında Mesrop Mařtots Caddesi'nin açılışının iki ÷lke arasındaki dostluğın yeni bir sembolü olduğunu ve karşılıklı anlayış ile kùltürel birliğin gùçlendirilmesine yönelik ortak iradeyi yansıttığını vurguladı.

Kazakistan'da Bronz Çağı Şehri Keşfedildi

27 Kasım'da Kazakistan bozkırında, "Semi-yarka" adı verilen ve yaklaşık 140 hektarlık alanı kapsayan büyük bir Bronz Çağı yerleşimi keşfedildi. 3.500 yıldan daha eski olduğu belirlenen yerleşim, bölgede şimdiye kadar keşfedilen en büyük planlı yerleşim olma özelliğini taşımaktadır. İrtiş Nehri üzerindeki stratejik bir yükseltide yer alan yerleşim, adını çevresindeki "Yedi Vadi" (Semi-yarka) bölgesinden almıştır.

Ayrıca bilim insanları yapılan araştırmalar sonucunda bu yerleşimin, Avrasya bozkırlarında bronz üretimine ilişkin şimdiye kadarki en güçlü kanıtları sunduğunu belirtti.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Erhürman, TÜRKSOY Genel Sekreteri Sultan Raev'i Kabul Etti

6 Kasım'da KKTC Cumhurbaşkanı Tufan Erhürman, Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) Genel Sekreteri Sultan Raev'i kabul etti. Erhürman, TÜRKSOY Genel Sekreteri Sultan Raev'e ziyaretinden dolayı teşekkür etti.

Raev ise, Cumhurbaşkanı Erhürman'ı cumhurbaşkanı seçilmesinden dolayı tebrik etti. Görüşme, karşılıklı hediye takdimleriyle sona erdi.

Erhürman'dan 10 Kasım Mesajı

Erhürman, 10 Kasım 2025 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının 87. yıl dönümünde bir anma mesajı yayınladı. Mesajında Atatürk'ü sadece bir lider olarak değil, düşünceleri ve değerleriyle tüm dünyaya ışık tutan büyük bir lider olarak nitelendirdi.

Erhürman, Atatürk'ün ideallerinin özellikle eğitim, bilim, adalet ve eşitlik gibi alanlarda rehber olduğunu vurguladı ve Kıbrıs Türk halkının bu değerler ışığında öz güvenle ve kararlılıkla çalışmaya devam etmesi gerektiğini söyledi. Mesajın sonunda "hep birlikte daha çok çalışacağız" sözleriyle anma mesajını noktaladı.

Erhürman ve Erdoğan'dan Ortak Mesaj: Kıbrıs'ta Adil ve Kalıcı Çözüm Vurgusu

13 Kasım Erhürman, Ankara'da Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ortak basın toplantısı düzenledi. Görüşmede, Türkiye-KKTC ilişkilerinin stratejik ve özel niteliği vurgulanırken, Kıbrıs meselesinde adalı gerçeklere dayalı, kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüm hedefi ön plana çıkarıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin Kıbrıs Türk halkının egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü hakkını kararlılıkla desteklemeye devam edeceğini ifade etti. Cumhurbaşkanı Erhürman ise, KKTC'nin dış politika ve Kıbrıs konusundaki adımlarında Türkiye ile yakın işbirliği içinde hareket etmeyi sürdüreceğini belirtti.

Erhürman'dan 15 Kasım Cumhuriyet Bayramı Mesajı

Erhürman, 15 Kasım Cumhuriyet Bayramı sebebiyle Bayrak Radyo Televizyon Kurumu'nda halka seslendi. Konuşmasında, KKTC'nin 42. kuruluş yıl dönümünü kutlayarak geçmişteki çözüm çabalarına değindi ve Kıbrıs Türk halkının barış, adalet ve eşitlik temelinde bir çözüm arayışından vazgeçmediğini belirtti.

Erhürman, Kıbrıs Türk halkının müzakere masasında yer almaya devam edeceğini vurguladı ancak sonsuz ve sonuçsuz süreçlere bağlı kalmak yerine adada istikrar ve barış sağlayacak kalıcı çözümlerin peşinde olduklarını söyledi. Konuşmada ayrıca Kıbrıs Türkleri'nin egemenlik ve eşit hak taleplerine dikkat çekildi.

Erhürman'dan Kıbrıs'ta Çözüm Atmosferi İçin 10 Maddelik Güven Artırıcı Öneri

20 Kasım'da Erhürman, Kıbrıs'ta resmî müzakerelere geçilmeden önce güven artırıcı ve çözüm atmosferi oluşturmayı hedefleyen 10 maddelik bir öneri paketi sundu.

Öneriler; sınır kapılarında geçişlerin kolaylaştırılması, karma evliliklerden doğan çocukların haklarının düzenlenmesi, gençler arasında spor ve sosyal etkileşimin artırılması, kayıp şahıslar konusunda ortak adımlar, mülkiyet kaynaklı gerginliklerin azaltılması ve güvenlik birimleri arasında iletişim mekanizması kurulması gibi günlük yaşamı doğrudan etkileyen başlıklara odaklanıyor.

Erhürman, bu adımların hayata geçirilmesiyle iki toplum arasında güvenin yeniden tesis edilmesinin ve resmî çözüm görüşmelerine elverişli bir zeminin hazırlanmasının amaçlandığını vurguladı.

Kırgız Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Kırgızistan ve Kazakistan'dan 3 Milyar Dolar Hedefi: Ticaret Hacmi %15 Arttı

13 Kasım 2025 tarihinde Kazakistan'ın Astana şehrinde düzenlenen Hükümetlerarası Konsey toplantısında, Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı Adılbek Kasımaliyev iki ülke arasındaki ticaretin dinamik gelişimini ve iş birliği önerilerini aktardı.

Kasımaliyev'in verdiği bilgiye göre, 2025 yılının ilk dokuz ayında Kırgızistan ile Kazakistan arasındaki ticaret hacmi, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %15 artışla 1,7 milyar dolara ulaştı. Ayrıca, 2025 yılının ilk yarısında Kazakistan'ın Kırgızistan ekonomisine 64 milyon dolar tutarında doğrudan yatırım yaptığı belirtildi.

Sadır Caparov'dan Orta Asya Ekonomik Entegrasyonu İçin Üçlü Yol Haritası

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, 16 Kasım 2025 tarihinde Taşkent'te düzenlenen Orta Asya Devlet Başkanlarının Yedinci İstişare Toplantısındaki konuşmasında, bölge ülkeleri arasındaki ekonomik entegrasyonu derinleştirmeye yönelik kapsamlı öneriler sundu.

Caparov, bölgedeki ekonomik iş birliğinin dinamik geliştiğini, son üç yılda Kırgızistan ile Orta Asya ülkeleri arasındaki ticaret hacminin %28 arttığını belirtti. Bu yılın Ocak-Ağustos döneminde karşılıklı ticaret hacmi 1 milyar 700 milyon dolar olarak gerçekleşti ve geçen yıla göre %14 artış gösterdi. Ayrıca, geçen yıl Orta Asya ülkelerinden Kırgızistan ekonomisine çekilen doğrudan yabancı yatırım hacmi, önceki yıla göre %15 artarak 135 milyon dolara ulaştı.

Kırgızistan ve Özbekistan'dan 2 Milyar Dolarlık Ticaret Hedefi

**2 MİLYAR \$
HEDEFİ**

20 Kasım 2025 tarihinde Bişkek'te düzenlenen Orta Asya Bölgesel Ekonomik İşbirliği iş forumu çerçevesinde, Kırgızistan Ekonomi Bakanı Bakıt Sıdıkov ile Özbekistan'ın Yatırımlar, Sanayi ve Ticaret Bakanı Laziz Kudratov bir görüşme gerçekleştirdi.

Bakanların görüşmesinin ana konusu, iki ülke liderleri tarafından belirlenen stratejik hedef olan karşılıklı ticaret hacminin 2 milyar dolara çıkarılması oldu. Taraflar, bu yüksek hedefe ulaşmak için izlenecek mekanizmalar üzerine fikir alışverişinde bulundular.

Bişkek Zirvesi: Putin Ve Caparov'dan 8 Anlaşma ve Ortak Bildiri

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov ile gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında 26 Kasım 2025 tarihinde Bişkek'teki "İntımak Ordo" binasında önemli görüşmeler yaptı.

Görüşmeler sonucunda anlaşma imzalandı. İmzalanan anlaşmanın içerisinde, özellikle göçmen karşıtı yasaların katıldığı bir dönemde önem taşıyan, Kırgızistan ve Rusya'nın içişleri ve göç konularındaki yetkili organlarının temsilciliklerinin hukuki statüsüne ilişkin bir madde de yer aldı.

Putin'in 25 Kasım'da başlayan resmi ziyareti, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) zirvesinin ardından 27 Kasım'da sona erdi

Courtesy Photo

Kırgızistan'da Erken Seçim: “Tündük” İle İlk Kez Çevrimiçi Oy Kullanıldı

Kırgızlar, gelecek beş yıl görev yapacak milletvekillerini belirlemek üzere 30 Kasım 2025 tarihinde erken seçimler için sandık başına gitti. Seçimlerde, ülke tarihinde bir ilk olarak "Tündük" adlı sistem üzerinden çevrimiçi oy kullanma uygulaması hayata geçirildi.

Ülke genelinde 2 bin 429 ve yurt dışında 100 olmak üzere toplam sandıkta kayıtlı 4 milyon 294 bin 243 seçmen oy kullandı.

Seçmenler, kimlik belgeleri ve parmak izi kontrolleri eşliğinde elektronik sistemle oylarını kullanarak 90 sandalyeli meclise girecek temsilcileri belirliyor.

Haber metni içerisinde geçen Tündük, Kırgızların geleneksel evi olan Boz Üy'ün çatısını oluşturan halkadır. Anadolu Ajansı, bu kelimeyi Tunduk olarak okumuştur. Buna sebebiyet veren ise KC Bakanlığı'nın aynı metin içerisinde Tunduk hem de Tündük kelimesini kullanmasıdır.

Macaristan Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Orbán'ın İddialarına ABD'den Düzeltme Geldi

7 Kasım'da Macaristan Başbakanı Viktor Orbán, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Donald Trump ile Amerika'da görüştü. Görüşmenin ana konusu Macaristan'ın enerji güvenliği oldu.

Görüşmenin ardından Orbán, Macaristan'ın Rus petrol ve gazına uygulanan ABD yaptırımlarından "süresiz ve sınırsız" muafiyet aldığını ilan etti.

Ancak ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio anlaşmanın sadece bir yıllık bir muafiyet olduğunu açıklayarak iddiayı düzeltti.

Avrupa medyasında, Orbán'ın söz konusu yanlış açıklamayı, yaklaşan seçimler öncesinde propaganda aracı olarak kullandığı yönünde yorumlar yer aldı.

AB'nin Yeni Mekanizması Macaristan'ın Veto Hakkını Kısıtladı

12 Kasım'da Avrupa Birliği (AB), Rusya ile ilgili yaptırımlar konusunda Macaristan'ın fiili vetosunu ortadan kaldırmak için harekete geçti. Macaristan da dahil olmak üzere bütün üye devletlerin oy birliğine gerek duymadan Rus devlet varlığını dondurmasına olanak tanıyan yeni bir acil durum mekanizması kabul edildi. AB, değişikliğin hukuken geçerli ve Rusya üzerindeki birleşik baskıyı sürdürmek için gerekli olduğunu savundu.

Orbán liderliğindeki Macaristan hükümeti bu hamleyi sert biçimde eleştirdi. Söz konusu düzenlemenin AB'nin iç uyumuna ve Rusya ile ilişkilerine zarar verebileceğini savundu.

“Avrupa’da Yabancı Para Kredisi Mağdurları İçin Adil Çözümler” Konferansı

15 Kasım’da Avrupa Parlamentosu’ndaki (AP) Avrupa Hristiyan Siyasi Partisi (ECPP) ve partinin Macaristan üyesi Jobbik Partisi, döviz kredisi mağdurlarının sorunlarını ele alan uluslararası bir konferansa Budapeşte’de ev sahipliği yaptı.

Konferansta konuşan katılımcılar, Macaristan’daki döviz kredisi mağdurlarının durumunun uluslararası karşılaştırmalarda dahi dikkat çekici olduğunu belirtti. Ayrıca katılımcılar AB içinde hukukun üstünlüğü ve tüketiciyi koruma mevzuatının uygulanmamasına yol açan sistemik sorunları ele aldı.

JOBBIK

Ankara, Türkiye

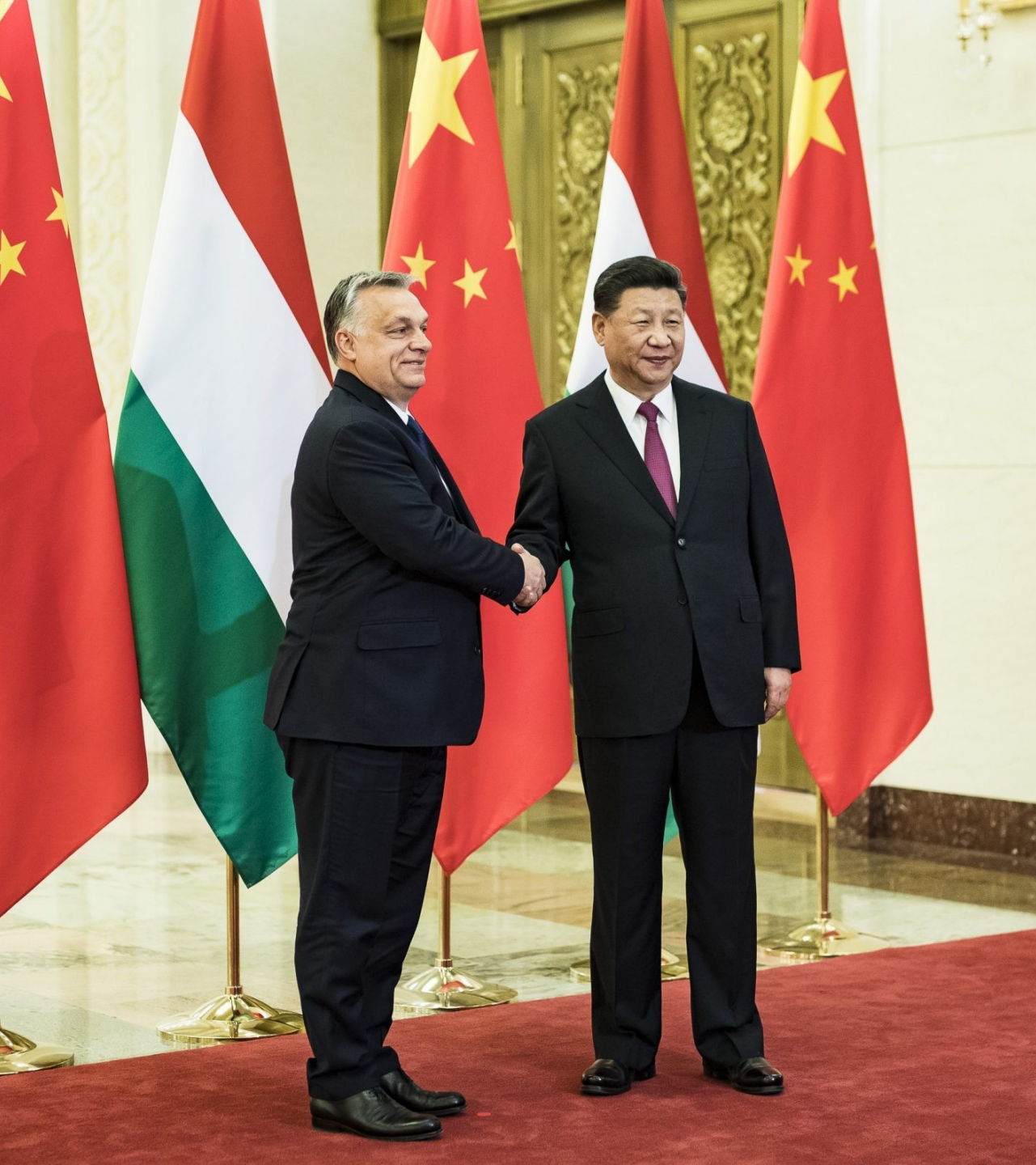

Tatabánya, Macaristan

Ankara’da Tuğrul Kuşu Heykeli Açıldı

Ankara’da “Tuğrul Kuşu” heykeli Macaristan Büyükelçiliği’nin ev sahipliğinde 18 Kasım’da açıldı. Heykelin Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanlığı’nın katkıları ile yapıldığı açıklandı.

Macaristan’ın Ankara Büyükelçisi Viktor Matis, Tuğrul Kuşu’nun Türk mitolojisinde önemli bir yer tuttuğunu dile getirdi. Dayanışma ve birliği temsil eden Tuğrul Kuşu’nun Macarlar için olan öneminin Türk olduklarına kanıt olduğunu söyledi.

Macaristan'ın Doğu Açılımı

Macaristan Dışişleri Bakanı Péter Szijjártó, 18 Kasım'da ekonomik politikalar hakkında konuştu. Çin'in Macaristan için AB dışında birincil ekonomik ortak konumunda bulunduğunu belirtti. Szijjártó, bu ilişkinin uzun süredir devam eden "Doğuya Açılım" stratejisinin en önemli sonucu olduğunun altını çizdi.

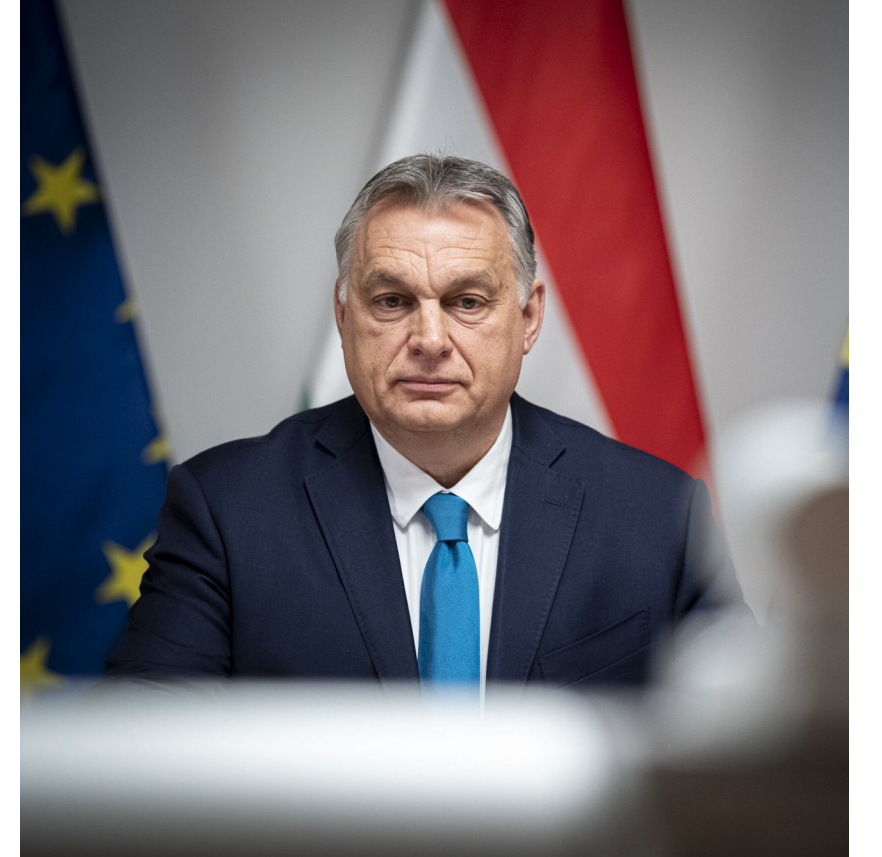
Şu anda Macaristan, Avrupa'ya giren Çin yatırımlarının ciddi bir payına (*son yıllarda %31-44*) sahiptir. Ayrıca, Avrupa'daki en büyük beş Çin projesinden dördüne ev sahipliği yapıyor.

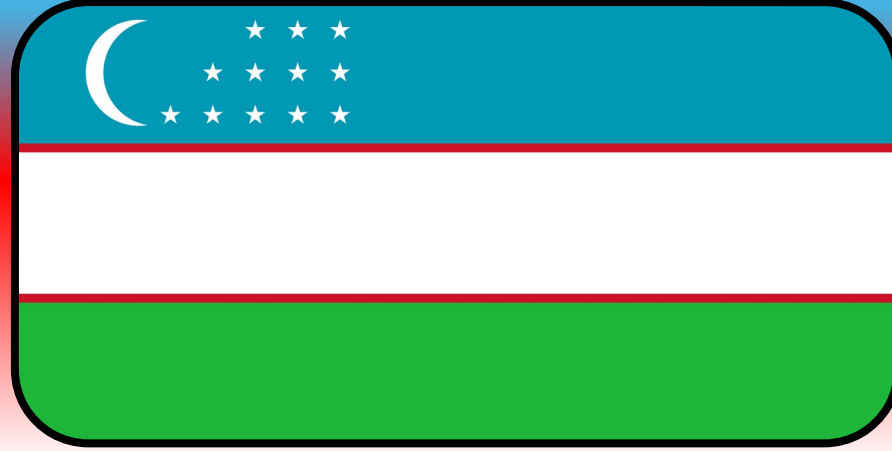
Macaristan Hakkında Rapor

AP, 25 Kasım'da Macaristan'da hukukun üstünlüğü ve demokrasi sorunlarını eleştiren bir rapor yayınladı.

Rapor, yargı bağımsızlığı, yolsuzluk ve medya özgürlüğünü vurguladı. Orbán rejimini eleştiren rapor ayrıca Macaristan'ı “Hibrit Rejimli Seçimli Otokrasi” olarak tanımladı.

Orbán, rapora ilişkin kısa bir değerlendirme yaparak, AB'nin Macaristan'da birkaç ay içinde yapılacak genel seçimler öncesinde bu raporu yayımlamasının siyasi tarafsızlık ilkesine aykırı olduğunu savundu. Ayrıca AB'yi ana muhalefet lideri Péter Magyar'ı desteklemekle eleştirdi.

Özbekistan Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev C5+1 Zirvesine Katıldı

7 Kasım'da Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Orta Asya ülkeleri ile ABD'nin gerçekleştirdiği "C5+1" formatındaki zirvesine katıldı. Zirveye Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan liderleri de katıldı. Zirve kapsamında Mirziyoyev, iş birliğini geliştirmeye yönelik birtakım öneriler sundu. Bu öneriler arasında "C5+1" formatı için Sekreteryaya kurulması, Koordinasyon Yatırım Konseyi oluşturulması ve bölgesel bir yatırım fonunun faaliyete geçirilmesi gibi konular yer aldı. Ayrıca, tarım sektörünün geliştirilmesine dair önemini belirtti. ABD'nin agroteknolojik inovasyon tecrübelerinden yararlanarak "Bölgesel İş birliği İnisiyatifi" oluşturulmasını önerdi.

Mirziyoyev ve Putin İş Birliği Hakkında Görüştü

11 Kasım'da Mirziyoyev ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede, iki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılması, ekonomi ve enerji alanındaki ortak projelerin geliştirilmesi adına fikir alışverişinde bulunuldu. Ayrıca iki lider, 3 Aralık'ta düzenlenecek hükümetler arası komisyon ve iş forumunun önemine değindi.

Özbek-Amerikan İş Konseyi Kuruldu

12 Kasım'da Mirziyoyev, Özbek-Amerikan İş ve Yatırım Konseyi'nin kurulmasına ilişkin kararnameyi imzaladı. Konsey katılımcılarını onaylama ve faaliyetlerini düzenleme sorumluluğu Cumhurbaşkanlığı İdaresi Başkanı Saida Mirziyoyeva'ya verildi. Konseyin stratejik ve altyapı projelerinin geliştirilmesinden sorumlu olacağı belirtilerek öncelikli hedefleri arasında büyük ticaret ve yatırım projelerinin koordine edilmesi yer aldı.

Gelecek yıldan itibaren Özbekistan'ın ABD'deki büyükelçiliğinde yeni bir pozisyon olan danışman-elçi görevi verileceği belirtildi. Bu görev ile iki ülke arasında ticaret ve yatırım projelerinin hayata geçirilmesi hedeflendi.

Orta Asya Devlet Başkanları 7. İstişare Toplantısı Özbekistan'da Gerçekleştirildi

16 Kasım'da Özbekistan'ın Başkenti Taşkent'te Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Tacikistan ve Azerbaycan cumhurbaşkanlarının katılımıyla Orta Asya Devlet Başkanları (OADBİT) 7. İstişare Toplantısı gerçekleştirildi.

Zirvede Azerbaycan'ın OADBİT'e tam üye olarak kabul edildi. Toplantıda konuşan Özbekistan devlet başkanı Mirziyoyev, kardeş Azerbaycan'ın bu formata katılımının, Orta Asya ile Güney Kafkasya arasında güçlü bir köprü oluşturarak bölgede yeni iş birliklerini güçlendireceğini vurguladı. Ayrıca mevcut istişare toplantılarının bölgesel entegrasyonu hızlandırması için "Orta Asya Topluluğu" olarak kurumsal bir formata dönüştürülmesini önerdi. Mirziyoyev, günümüzde küresel siyasi belirsizlikler karşısında karşılıklı anlayış ve desteğin önemi artmıştır, bu bağlamda bölgemiz "Yeni Orta Asya" olarak tarihi bir canlanış yaşamaktadır, bu gelişmeler karşısında güvenlik ile kalkınma tehditlerine kordineli olarak yanıt verilmesi gerekmektedir ifadelerini kullandı.

Toplantıda, Trans-Afgan Koridoru ve Trans-Hazar güzergâhı gibi bölgesel mega projelerin tamamlanması ve çabaların artırılması için Altyapıyı Geliştirme Konseyi kurulması ele alındı. Bu bağlamda Afganistan'ın da enerji ve ulaştırma projelerine dahil edilmesinin önemi vurgulandı. Ayrıca bölgedeki su ve iklim sorunlarına çözüm konusu konuşuldu.

Özbekistan ve Türkmenistan Arasında Yeni Ortaklık Antlaşmaları İmzalandı

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevkat Mirziyoyev ve Türkmenistan Cumhurbaşkanı Serdar Berdimuhamedov, 17 Kasım'da Taşkent'teki Kuksaroy (Göksaray) Köşkü'nde bir araya geldi. Görüşmede iki ülke arasındaki dostluk, iyi komşuluk ve stratejik ortaklık konularının güçlendirilmesi ele alındı. Ayrıca Geçen yıl iki ülke arasında ticaret hacminin 1 milyar doları aşması önemli gelişme olarak değerlendirildi. Görüşmelerin sonunda iki ülke lideri, Özbekistan-Türkmenistan Ortak Bildirisini imzaladı. Bildiride ticaret, sağlık, tarım, ulaştırma, güvenlik, kültür ve bölgeler arası iş birliğini daha da geliştirmeye yönelik ikili anlaşmalar yer alıyor.

Özbekistan ve Afganistan 2026 Yılı için Elektrik Tedarik Anlaşması İmzaladı

Özbekistan Enerji Bakanı Jurabek Mirzamahmudov, 17 Kasım'da Taşkent'te Afganistan'ın enerji şirketi DABS'ın genel müdürü Abdul Bori Umar başkanlığındaki bir heyetle görüştü. Görüşmede Özbekistan ve Afganistan'ın enerji sektöründe önemli ortak projeler yürüttüğü ve bu projelerin daha da hızlandırılması konuları ele alındı.

Görüşme sonucunda, iki ülke arasında 2026 yılında elektrik tedarikine ilişkin bir anlaşma imzalandı. Anlaşmaya göre Özbekistan 2026 yılında Afganistan'a elektrik tedarik edecek.

Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a Elektrik Karşılığında Su Sağlayacak

22 Kasım'da Kazakistan'ın Almatı şehrinde Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'ın su ve enerji daire başkanları bir araya geldi. Toplantıda karşılıklı elektrik tedarikiyle ısıtma sezonunun güvenli geçirilmesi ve yaklaşan büyüme sezonuna hazırlık yapılması kararlaştırıldı. Kazakistan ve Özbekistan, sonbahar ve kış döneminde Kırgızistan'a elektrik sağlayacak, bu sayede Kırgızistan kışın elektrik üretimini azaltarak Toktogul barajında daha fazla su depolayacak. Biriken su ise büyüme sezonunda Kazakistan ve Özbekistan'ın güney bölgelerinin sulamasında kullanılacak. Toplantı sonunda, 2026 büyüme sezonu için kışlık elektrik tedariki ve su depolama hacimlerini yasal çerçeveye bağlayan üçlü protokol imzalandı.

Taşkent'te Hava Kirliliği Seviyesi Dünyada İlk Sıraya Çıktı

Uluslararası Hava Kirliliği Ölçme platformu IQAir'ın 20 Kasım'da yayınladığı raporuna göre Taşkent'teki hava kirliliği son haftalarda kritik seviyelere ulaşarak Lahor, Yeni Delhi, Kahire ve Tahran'ı geride bıraktı. Atmosferdeki zararlı partikül seviyesi, Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiye ettiği değerin yaklaşık 3,5 kat üzerinde. Artan sorun üzerine Mirziyoyev'in kararnamesiyle Taşkent'te ekolojik durumu iyileştirmek için geniş yetkilere sahip özel bir komisyon kuruluyor.

Komisyon; hava kalitesinin artırılması, yeşil alanların korunup genişletilmesi, ulaşımdan ve sanayiden kaynaklanan zararlı emisyonların azaltılması, inşaat ve işletmelerde çevre mevzuatına uyumun güçlendirilmesi gibi tedbirleri geliştirmek ve uygulamayı koordine etmekle görevlendirilecek.

Özbekistanlı Cevahir Sindarov Dünya Satranç Kupası'nı Kazandı

Hindistan'ın Goa kentinde düzenlenen Dünya Satranç Kupasında Özbek satranç oyuncusu Cevahir Sindarov, Dünya Satranç Şampiyonu oldu.

Sindarov, 26 Kasım'da yapılan finalde Çinli rakibi Wei Yi'yi mağlup ederek dünya kupası'nı kazandı. Böylelikle 19 yaşındaki Sindarov, Dünya Kupası'nı kazanan en genç satranç oyuncusu oldu.

2004 yılında da Özbek Rustam Kasymjanov, Letonya'da Dünya Satranç Kupası'nı kazanmıştı.

Türkmenistan Cumhuriyeti

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Türkmenistan Devlet Başkanı, Orta Asya-Amerika Birleşik Devletleri Zirvesine Katıldı

Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhammedov, ABD Başkanı Donald Trump'ın başkanlığında 6 Kasım'da ABD'de düzenlenen Orta Asya + ABD zirvesine katıldı.

Açılış konuşmasını gerçekleştiren Trump, toplantının altı taraflı iş birliğini niteliksel olarak yeni bir seviyeye taşıyacağına inandığını belirtti. Zirvede temel ortaklık konuları ele alındı ve ortak faaliyetler için öncelikli alanlar belirlendi.

Berdimuhammedov ise konuşmasında, ortaklık formatının kurulmasından bu yana elde edilen olumlu sonuçlara değinerek Türkmenistan'ın güvenlik, ekonomi, enerji ve çevre koruma gibi alanlarda iş birliğini genişletme kararlılığını vurguladı.

** C5+1: Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'dan oluşan Orta Asya ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 2015 yılında kurulan ve bölgesel güvenlik, ekonomi, enerji ve ulaştırma alanlarında çok taraflı iş birliğini geliştirmeyi amaçlayan diplomatik platformdur.*

Aşkabat'ta 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni Düzenlendi

10 Kasım'da Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk için anma töreni gerçekleştirildi.

Atatürk Parkı'ndaki törende; Türkmenistan'ı Aşkabat Vali Yardımcısı, Türk tarafını da Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi Ahmet Demirok temsil etti.

Törende yapılan konuşmalarda Atatürk'ün olağanüstü liderlik nitelikleri ve milletini yeni ayağa kaldırmadaki rolü vurgulandı. Saat 09.05 gerçekleştirilen saygı duruşunun ardından Atatürk Anıtı'na çelenk sunuldu.

Türkmenistan ile CAMC, Demir Yolu Sektöründe İş Birliğine İlişkin Bir Mutabakat Zaptı İmzaladı

14 Kasım tarihindeki habere göre; Türkmenistan Demir Yolu Taşımacılığı Bakanlığı ile Çin CAMC Mühendislik Şirketi arasında, demir yolu altyapısının geliştirilmesine yönelik bir mutabakat zaptı imzalandı.

Mutabakat, "Türkmentel – 2025 " ve "Uluslararası Ulaştırma ve Transit Koridorları: Bağlantı ve Kalkınma – 2025 " furarı sonrasında imzalandı.

İmzalanan mutabakat; yeni yüksek hızlı hatların inşası, mevcut demir yollarının modernizasyonu ve elektrifikasyonu ile ileri teknolojili yolcu istasyonlarının kurulmasını kapsıyor. Ayrıca teknoloji transferi ve personel eğitiminde iş birliği öngörülüyor.

Türkmenistan Devlet Başkanı, Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Toplantısı'na Katıldı

16 Kasım tarihindeki habere göre; Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov, Taşkent'te düzenlenen Orta Asya Devlet Başkanları Yedinci İstişare Toplantısı'na katıldı.

Toplantı; bölgedeki beş ülke arasındaki iyi komşuluk ilişkilerini, güveni ve entegrasyon süreçlerini güçlendirmek amacıyla oluşturulmuş bölgesel bir etkileşim formatını temsil ediyor.

**Bölge devlet başkanlarının düzenli istişare toplantıları gerçekleştirmesine yönelik öneri, Özbekistan Cumhurbaşkanı tarafından Eylül 2017'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 72. Oturumunda gündeme getirilmişti.*

Türkmenistan ve Özbekistan Sınırında Ortak Ticaret Merkezi Açıldı

17 Kasım tarihli habere göre, Türkmenistan ve Özbekistan Devlet Başkanları Serdar Berdimuhamedov ve Şevket Mirziyoyev, Türkmen-Özbek Sınır Ticaret Merkezi'nin açılış törenine video konferans yoluyla katıldı.

Türkmenistan gazetesinin aktardığına göre tören, Taşkent'te gerçekleşen Türkmen-Özbek üst düzey görüşmelerinin ardından gerçekleşti.

Merkezin inşasına 2022 yılının Ekim ayında başlanılmıştı. Projenin hayata geçirilmesi, iki ülke girişimcileri arasında ticaret cirosunun artırılması, yatırım çekilmesi ve deneyim paylaşımı için fırsatlar yaratacak. Şavat-Daşoğuz sınır ticaret bölgesinin hayata geçirilmesi de ticaret hacminin artmasına katkıda bulunması bekleniyor. Bu tarz merkezlerin, özellikle Alat-Farab bölgesi olmak üzere diğer bölgelere de yaygınlaştırılması konusunda anlaşmaya varıldı.

Her iki ülkeden gelen heyetler, ticaret merkezinin Türkmen ve Özbek bölümlerini gezerek, işleyişi ve satılan ürünler hakkında bilgi aldı. Törende ayrıca merkeze, Türkmenistan Devlet Başkanı adına araçlar teslim edildi.

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Altın Kıran Nişanı'na Layık Görüldü

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım-Comart Tokayev, 25 Kasım'da Türkmenistan Cumhurbaşkanı Serdar Berdimuhamedov'a Altın Kıran Nişanı'nı takdim etti.

Törende Kasım-Comart Tokayev, Serdar Berdimuhamedov'un yeni neslin yetkili bir devlet adamı, ilerici ve güçlü bir lider olarak Türkmenistan'ın devlet yapısını, sosyoekonomik potansiyelini ve uluslararası konumunu sürekli olarak güçlendiren özel rolünü vurguladı.

Kasım-Comart Tokayev ayrıca, Türkmenistan liderliğinin uluslararası prestijini artırma ve Aşkabat'ın diplomasi, barış ve istikrar merkezi statüsünü güçlendirme çabalarına da dikkat çekti.

Türkmenistan'da Madencilik ve Kripto Para Borsaları Yasallaştırıldı

28 Kasım tarihli habere göre, Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov, kripto para madenciliğini ve kripto para borsalarının faaliyetlerini yasallaştıran sanal varlıklar yasasını imzaladı.

Tarafsız Türkmenistan gazetesinin aktardığına göre, yasa 1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girecek.

Yasa, sanal varlıkların ülke içinde oluşturulmasını, ihracının yapılmasını, saklanmasını ve dolaşımını düzenliyor. Kripto paralar ödeme aracı veya para birimi olarak tanınmayacak, ancak medeni hukukun bir konusu olarak hareket edebilecek.

Madencilğe iki şekilde izin verilecek: Bireysel girişimciler ve tüzel kişiler için. Tüm madenciler, Merkez Bankası'na elektronik ortamda zorunlu devlet kaydı yaptırmak zorunda olacaklar. Sertifikalar ise süresiz olarak verilecek.

Yasada, kripto sektöründe devlet sembollerinin kullanımına ilişkin sıkı kısıtlamalar getiriliyor. Madenciler, sanal varlık ihraççıları ve kripto hizmet sağlayıcılarının adlarında ve sembollerinde herhangi bir biçimde, dilde veya kombinasyonda "devlet", "Türkmenistan", "Türkmen", "Türkmençe" veya "ulusal" kelimelerini kullanmaları yasaklanacak.

Sanal varlıkların değer kaybından devlet sorumlu olmayacak.

Türk Devletleri Teşkilatı

Kasım Ayı Gündemi

Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi
(TÜRKMER)

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) ve Uluslararası Mısır ve Buğday Geliştirme Merkezi (CIMMYT) İş Birliği Protokolü Türk Bölgesinde Tarımsal İnovasyonu Güçlendirecek

TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev'in Meksika'ya gerçekleştirdiği çalışma ziyareti çerçevesinde, 5 Kasım tarihinde TDT ile CIMMYT arasında bir Mutabakat Zaptı imzalandı. Ömüraliyev ve CIMMYT Genel Direktörü Bram Govaerts tarafından gerçekleştirildi.

Ömüraliyev, bu Zaptın amacının ortak araştırma, kapasite geliştirme ve teknoloji transferi alanlarında uzun vadeli bir iş birliği tesis etmek olduğunu vurguladı.

Türk Devletleri ile Meksika arasında sürdürülebilir tarımsal kalkınma alanının güçlendirilmesinde önemli bir dönüm noktası olan bu iş birliğinin, tarım uygulamalarını güçlendirmeye, tohum sistemlerini geliştirmeye ve gıda güvenliğini artırmaya önemli katkılar sunacağını ifade etti.

Taşkent'te Uluslararası Çok Modlu Taşımacılık Forumu: Orta Koridorda Büyüme Hedefler

TDT tarafından, Lojistik Merkezleri ve Kargo Taşımacıları Birliği ile Özbekistan Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı iş birliğinde düzenlenen Uluslararası Çok Modlu Taşımacılık Forumu, 12 Kasım da Taşkent'te gerçekleştirildi.

Forum, bilgi paylaşımını teşvik eden, yapıcı fikir alışverişine olanak tanıyan ve çok modlu taşımacılık koridorlarının geliştirilmesi adına ortak girişimlerin ele alındığı dinamik bir platform işlevi gördü.

Ömüraliyev, Orta Koridorun mesafe, verimlilik, yük güvenliği ve güzergâh çeşitliliği açısından da önem taşıdığını ifade etti. Orta Koridorun kayda değer bir büyüme sergilediğini belirterek, yük hacminin 2023 yılında 2,7 milyon ton seviyesindeyken, 2024'te **4,5 milyon tona ulaştığını** ve 2027 yılı için **10 milyon tona çıkmasının öngörüldüğünü** ifade etti.

Ankara'da Türk Akademisi'nin 15. Yılı Kutlamasında TDT'den Ziyaret

18 Kasım tarihinde TDT Genel Sekreter Yardımcısı Merey Mukazhan, Ankara'da düzenlenen Türk Akademisi'nin 15. Kuruluş Yıl Dönümü Törenine katılım sağladı.

Yaptığı konuşmada Mukazhan, son on beş yılda Akademinin Türk Dünyasının ortak tarihine, diline ve kültürel mirasına ilişkin araştırmaların ilerletilmesinde üstlendiği stratejik misyonun altını çizdi.

Eğitim ve bilim alanında iş birliğinin, Türk Dünyası 2040 Vizyonun temel unsurları olduğunu vurgulayan Muzakhan, Ortak Türk Alfabesinin kabulünü memnuniyetle karşılandığını, bunun karşılıklı anlayış ve kültürel birliği güçlendireceğini dile getirdi.

Ömüraliyev'den Almanya'da Üst Düzey Diplomatik Temas

Ömüraliyev, Almanya Federal Cumhuriyeti'nde TDT Üye ve Gözlemci Ülkelerinin Büyükelçileri ile 24 Kasım tarihinde bir toplantı gerçekleştirdi.

Toplantıda, Almanya'daki TDT diplomatik misyonları arasındaki koordinasyonu güçlendirmek ve TDT gündemi kapsamında iletişim ve iş birliği girişimlerini uyumlu hale getirilebilmesi konuları ele alındı.

Katılımcılar; Avrupa'da Türk Dünyasının görünürlüğünü artırma, ortak kamu diplomasisi çalışmalarını ilerletme ve Üye Devletlerin önceliklerini destekleme konularında karşılıklı değerlendirmelerde bulundu.

TDT Genel Sekreteri Berlin Dış Politika Forum'unda

Ömüraliyev, Almanya'nın daveti üzerine 25 Kasım tarihinde Berlin'de düzenlenen Berlin Dış Politika Forumu'na katıldı.

Forumunun açılışı Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Johann Wadephul tarafından yapıldı. Etkinlik kapsamında katılımcılar; Avrupa ve küresel güvenlik, uluslararası iş birliği, enerji dönüşümü ve dijital dönüşüme ilişkin önemli gelişmeleri değerlendirdi.

Forum kapsamında Ömüraliyev; hükümet kurumları, uluslararası kuruluşlar, düşünce kuruluşları ve analiz merkezlerinin temsilcileriyle bir araya geldi. Görüşmede taraflar iş birliğinin sürdürülmesine yönelik görüş alışverişinde bulundu.

Sakarya Üniversitesi

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi

Ülke Araştırmacıları

Azerbaycan

**Emir
Yılmaz**

Kazakistan

**Aslı Nur
Halil**

Kırgızistan

**Erdem
Yılmaz**

KKTC

**Emir
Karakoç**

Macaristan

**Muhammed
Çağrı
Turhan**

Özbekistan

**Gizem Özen
&
Nurmuhammed
Rustemov**

Türkmenistan

**Merve
Albayrak
&
Merve
Boyun**

TDT

**Zişan
Demirkan
&
Hatice
Çoban**

Yararlanılan Kaynaklar:

- 525.az
- avim.ogr.tr
- edition.cnn.com
- hungarytoday.Hu
- miniszterelnok.Hu
- tr.euronews.com
- trthaber.com
- turkkon.org
- <https://24.kg/kyrgyzcha/>
- <https://24.kz/kz/zha-aly-tar>
- <https://egemen.kz/>
- <https://kg.akipress.org/>
- <https://haberkibris.com/>
- <https://en.apa.az/>
- <https://qazinform.com/>
- <https://kun.uz/>
- <https://www.iqair.com/>
- <https://turkmenportal.com>
- <https://tr.wikipedia.org/>
- <https://www.aa.com.tr/tr>
- <https://www.azattyk.org/news>
- <https://www.bbc.com/kyrgyz>
- <https://www.election.gov.kz/>
- <https://www.kibrispostasi.com/>
- <https://www.kibrisgazetesi.com/>
- <https://www.trtavaz.com.tr/canli-izle>
- <https://qha.com.tr/>
- <https://xabardor.uz/uz/>
- <https://tmrl.gov.tm/tk/news>
- <https://www.sondakika.com>
- <https://www.milatgazetesi.com/>
- <https://tr.kabar.kg/>
- <https://abouthungary.hu/>

Görseller, belirtilen kaynaklardan alınmıştır.

Yararlanılan Kaynaklar:

- <https://www.kazakistan.kz>
- <https://www.uzdaily.uz/ru>
- <https://www.yeniduzen.com>
- <https://www.ombudsman.gov.tr/>
- <https://www.kktcb.org/tr>
- <https://www.sozcu.com.tr/>
- <https://www.mfa.gov.tr/>
- <https://www.mynet.com/>
- <https://www.trthaber.com/>
- <https://www.atavatan-turkmenistan>
- <https://tdh.gov.tm/tk>
- <https://www.azathabar.com/z/2246>
- <https://www.trt.net.tr/turkmen/dunya>
- <https://www.voaturkce.com/>
- <https://www.azattyk.org/>
- <https://www.eunews.it/>
- <https://www.hungarianconservative.com/>
- <https://www.turkmenhabar.com/>
- <https://jeyhun.news/>
- <https://www.mfa.gov.tm/tk/news>
- <https://caa.gov.tm/>
- <https://turkmenistan.gov.tm/tk>
- <https://www.sondakika.com/>
- <https://www.turkmenturkbank.com>
- <https://orient.tm/tm>
- <https://business.com.tm/tr/>
- <https://www.ntv.com.tr/>
- <https://www.washingtonpost.com/>
- <https://turkmentv.gov.tm/>
- <https://business.com.tm/>
- <https://metbugat.gov.tm/>
- <https://www.tv7israelnews.com/>

Görseller, belirtilen kaynaklardan alınmıştır.